

V roce 1956 Mária již trpěla nemocí, která se v odborné literatuře nazývá Thrombangiitis obliterans neboli Winiwarter – Buergerová nemoc. V letech co poté následovaly jí hrozila dvakrát amputace pravé nohy, avšak z operace pokaždé jaksi sešlo. A nejhůře svou nemoc prožívala právě o Vánocích, když stáli všichni z rodiny, tedy Valérie, Norbert, dědeček a malý Arturek kolem oválu sváteční tabule a všichni se museli – jak si to dědeček přál – povinně modlit. Mária modlení nesnášela, jakékoli svatouškování jí nadmíru popuzovalo a tak jen mechanicky otvírala pusy, zatímco duchem byla hluboce ponořena do své tělesné bolesti. A kladla si přitom otázku, zdali o těch příštích Vánocích bude ještě schopna stát tady u vánoční tabule o dvou nohách, anebo tu bude stát už jenom o jedné?

O tři roky později o Vánocích roku 1959 drama její pravé nohy vrcholilo! Několik posledních měsíců zmiňovaného roku jí bolest již nesnesitelně ztrpčovala život. Potažmo v té době začalo tíživé období nočního vstávání i pro Norberta. V těch podzimních měsících se budil pravidelně kolem druhé hodiny noční, naplnil připravenou injekční stříkačku utišujícím roztokem a tiše (aby nevzbudil dědečka) vešel do jejich ložnice. Mária v tu hodinu již nespala. Ležíc na své posteli vyvíjela snad tu největší trpělivost, jakou kdy za svůj život byla nucena vyvinout, než spatřila ve dveřích očekávanou siluetu Norberta se stříkačkou v ruce. Sedl si na okraj Máriiny postele, pohlédl soucitně do jejích utrápených očí, pohladil jí po řídnoucích vlasech a poté přiložil ostrý hrot stříkačky k její kůži. Mária vždy čekala na tento dar, na tento vysvobozující okamžik s chvějící se potřebou. Poněvadž právě tato drobná chytrá technická věčička zachraňovala její obstojné

bytí noc co noc! Není tedy divu, že k ní v poslední době cítila Mária větší vděčnost, než k čemukoli jinému na světě.

Norbert vytáhl jehlu, Mária mu v duchu poděkovala a její spásný anděl (jak ho od určité doby vděčně nazývala), si šel zpět lehnout. S podobnou shovívavostí vstával k Máriině posteli již několik měsíců. Injekce se stala jejich společným komunikačním kanálem. Za ty poslední měsíce poznal Norbert Márii lépe, než celá její rodina za dosavadní její život. A přitom: jejich pozdní přátelství se rodilo z bahna velkého nepřátelství, poněvadž Mária Norberta nikdy dříve neakceptovala. Odmítala ho jako potencionálního zetě, potažmo jako otce svého vnuka a manžela její dcery. A na tomto odmítavém postoji trvala jenom (jenom?) proto, že byl jiného náboženského vyznání, než ona a její rodina. Víra, víra, ...za vše mohla víra, ...ta nekompromisní rozněcovatelka, která (někdy) způsobuje války a zabíjí, a někdy také rozděluje tchýni od svého zetě.

Ale co je to vlastně víra? – Mária zašeptá na posteli a přiznává, že ona je téměř bez víry. Protože člověk částečně ztratí víru, když žije krátké období předtím, než ztratí svou nohu. Představí si svou odříznutou končetinu a přivolá si obraz Krista na kříži. A protože je mu Kristus, jako syn Boží bližší, lidštější, než samotný beztvarý a vágní Bůh, zeptá se ho: Tak tohle si chtěl? Seslal jsi mi bolest, jako to nejlepší polidšť'ovadlo. Tohle jsi skutečně chtěl ...?

Několikaměsíční praxe nočního anděla se spásnou stříkačkou v ruce poznamenala Norberta natolik, že se v něm postupně probudil instinkt vnitřních hodin, který ho bezpečně a spolehlivě budil pár minut před druhou hodinou noční. Tehdy unaveně zvedl hlavu z polštáře a posilněn příznivými emocemi z vědomí, že této noci (jedné lednové noci roku 1960) to bude již definitivně naposledy, co musí podat utišující injekci, lehce opustil své vyhřáté lůžko, a jal se naplnit obsah

stříkačky spásnou tekutinou. Oči se mu ještě mlžili nočním hlenem, když dosedl na okraj Máriina lůžka a rozespale pravil: „ Tak, ...dnes je to naposledy, maminko!“ Nikdy se přitom nezapomněl usmát a učinil toto gesto pro zjemnění utrpení i dnes. Potom nasměroval hrot stříkačky do vertikální polohy, mírně zmáčknul píst, aby vytlačil přebytečný vzduch a pak ho přiložil ke kůži. A Mária, třesoucí se dychtivostí, opět vstřebávala onen průhledný mok, co snímal břemeno její bolavé a zmodralé nohy, jako dar z nebes. Neboť tam, kde na kůži zavládla indigová modř, tam již váznula cirkulace krve, jakož i cirkulace samotného života.

A v tom okamžiku náhlého prozření jedinečné a poslední chvíle, která nesla v sobě nepatrné otisky všech nočních setkání minulých, v tom okamžiku, ve kterém se zrcadlila pečeť duchovní služby a zároveň i příchut' jakési sladkobolné nostalgie, že něco hlubokého končí, v onom okamžiku se Mária tiše obrátila na Norberta a pravila: „ Můj synu, ani nevím jaká slova volit, která by nejlépe vystihla moje duševní procesy, zakoušené za posledních několik měsíců. Vím jen, že jsi mi velmi obětavě pomáhal a proto je teď pro mne mnohem, mnohem těžší najít slova, která by plně vyjádřila moji vděčnost k tobě.“ Mária se jemně usmála. Položila svou horkou dlaň na hřbet Norbertovi pravé ruky, aby tímto intimním gestem požádala svého zetě o malé strpění. Usilovala o prodloužení tohoto vzácného okamžiku, přesto, že byla pokročilá noc a přesto že věděla, že Norbert bude muset ráno do práce, avšak přes všechna negativa, podržela svou dlaň chvíli na jeho ruce a pokračovala: „ Jsem na rozcestí, synu! Jsem na rozcestí a to je bolestné prozření starého a nemocného člověka, jakým jsem já. A když se člověk ocitne na té Boží křižovatce, na které již není mnoho možností, kterými by se mohl ubírat, pak tedy začíná bilancovat a při té příležitosti mu Nejvyšší připomene všechna příkoří, kterých se dopouštěl na jiných lidech v minulosti. Tento proces připomíná náhlé upamatování se na staré prohřešky, které dlouho ležely ladem, úhorem, a které v tu správnou chvíli zaťukají na bránu svědomí. Vzpomeneš si na

mnohý nevraživý pohled, nebo urážlivé slovo, můj synu! V poslední době mám takových neodkladných vzkazů přišpendlených na nástěnce mé pozoruhodné paměti hned několik. Např: jak jsem se zachovala ke své matce po ošklivé hádce o Vánocích roku 1930, nebo co jsem provedla sousedovi v padesátém osmém ...

A zrovna teď, právě ve chvíli, kdy jsem spatřila tvůj stín ve dveřích, vkradla se mi do paměti drobná historka, svým významem sice velmi banální, zato však s hlubokým dopadem na jednu mladou služičku, která sloužila v našem domě za mého ranného mládí. Zachovala jsem se k ní podle, ...víš, každé ráno tato prostá bytost oblečená do naškrobené zástěry, kterou měla uvázanou kolem svého tenkého pasu, servírovala snídani mně a mé matce. Byla to nesouměrná mladá dívka hubená jako kuřecí kost, ohryzaná a zbavená od masa. Jednoho rána nechtěně převrhla šálek s kakaem a rozlitou tekutinou málem ušpinila moje hnědé sametové šaty z Vídně.

V první chvíli jsem se hrozně rozčílila. Vstala jsem ze židle a měla jsem neodolatelnou chuť šlehnout tu chudinku za trest ubrouskem do obličeje. Ale pohled do její bílé tváře, skomírající nepředstavitelným strachem z možných následků, mne po chvílce zvláště zasáhl. Řekla bych dokonce, že mne i mile překvapil. A když říkám, že mile, tak to říkám jen proto, protože za to mohl náhlý pocit moci, co mne v tu chvíli přemohl. Pocit silný a pronikavý, jako štiplavý pach amoniaku, když udeří do nosu. Umíš si to představit? Moc – strhující a nečekaná bylo to, co jsem v tu chvíli pocítila. Moc nad jiným jedincem, sladký pocit silného ega, pocit převahy a nadřazenosti; ocelové srdce královny, které se všichni obávají a které se, kdo může, vyhýbá. Ten pocit mne, přiznám se, ohromil! Svou silou a intenzitou smetl veškerou teorii o úctě a pokoře, o kterých jsem slýchávala každou neděli pod mocnou klenbou našeho kostela. Knězovo kázání,“ Mária pohrdavě mávla rukou, „nemohlo naplnit a také nikdy nenaplnilo mou duši tím vrcholným pocitem, který jsem onoho rána u snídaně pocítovala.

Rozhodla jsem se, že se jí pomstím! Že se jí pomstím ještě větším zastrašením. A protože ta dívka byla hluboce věřící, řekla jsem jí, že půjde rovnou do pekla a to hned, pokud se jí ještě jednou podaří rozlít plný šálek kakaa na stůl. A poté jsem se jí tajemně zeptala: „Viš, jak to vypadá v pekle?“ Chudinka jen zírala a nezmohla se ani na nepatrný, sebemenší hrdelní zvuk. „Jeden věhlasný malíř to peklo namaloval. Jmenuje se Hieronymus Bosch,“ řekla jsem jí s falešně ustaraným tónem. Avšak to ubohé stvoření se jen hrůzou otřáslo a raději uteklo do kuchyně. A jakmile zmizelo za dveřmi, my s matkou jsme se s chutí rozesmály.

Jistě že ve své prosté nevzdělanosti nemohla vědět, kdo je Hieronymus Bosch. A o jeho slavném obraze ani nemluvě. Avšak samotná poznámka o tom, že peklo je zmapované, že někdo viděl jeho křivolaká zákoutí a její bezbřehá naivita, díky které tomu všemu uvěřila, situaci ještě více zdramatizovala.

Příští ráno jsem již ode dveří větrila její chvějící se svědomí. Zlomyslně jsem se bavila nad jejími topornými, rigidními pohyby, jakými pokládala opatrně táč i s šálkami a plnou konvicí na stůl. Poté, co vše položila, neobratně uchopila konvici do ruky a pomalu, velmi pomalu nalévala kakao do šáleků. A já se náramně bavila – upřeně jsem se na ní dívala, poněvadž jsem věděla, že můj dřevěný pohled a moje skálopevná nehybnost s jakou jsem zaujímala svůj sed na židli, jí natolik rozruší, že když přisunula můj šálek blíže ke mně, šálek se opět zakodrcal a převrhl svůj hnědý obsah na růžový damaškový ubrus.“

Norbert se pobaveně usmíval a Mária pokračovala ve svém vyprávění:

„ Ta mladá dívka vytřeštila své šedo-zelené oči na stůl. Napáchaná kakaová spoušť způsobila, že jí naběhla mohutná modrá žíla uprostřed čela a ona se nakonec hystericky rozplakala. Dopadla na kostnatá kolena, chytla se mých rukou, které jsem měla složené v klíně, chytla se jich jako záchranné brzdy, úporně je svírala ve svých velkých rukou a prosila mne, abych se nezlobila, abych se za ni přimluvila u Nejvyššího, malomyslně opakovala svou prosbu, abych se jí zastala u

Pánaboha, aby nemusela do toho obávaného horkého kotle pekla, ve kterém se prý vaří *lidské kosti s mozky a výkaly najednou*. Tak jí prý o pekle jednou vyprávěla její babička. Pozorovala jsem její svraštělou dušičku, malou a rozklepanou, viděla jsem celou její bytost v jejích velikánských vyděšených očích.

Byla ode mne mladší; mně bylo dvacet, jí mohlo být o něco méně. Já byla bohatá, s šaty a botami z Vídně a Budapešti, bez špetky strachu, co bude zítra nebo pozítří a s celým rojem bzučících nápadníků ze širokého okolí. Ona neměla na světě nic kromě své ohmatané modlitební knížky a svého svědomí.“

Mária natáhla své končetiny na posteli. Rysy měla uvolněné, barvu již mnohem lepší. „A teď o čtyřicet let později, když je mi šedesát, přijde mi této drobné historky, co se kdysi dávno stala, líto. Nejraději bych to vzala zpátky, můj synu, nejraději bych tu služtičku teď pohladila po vlasech a omluvila se jí, a kdoví, jestli je ještě vůbec naživu. Ale tehdy, ...tehdy jsem jí jen chladně odstrčila, jakoby to ani nebyla lidská bytost a ona se ještě dlouze svíjela v křečích strachu z toho obávaného horkého tavícího kotle. Ale ani v průběhu následujícího měsíce jsem si nedala pokoj a bavila jsem se na její účet dál: dopřávala jsem si luxus z pocitu moci tím, že jsem jí občas připomínala hrozbu pekla a dále jí zastrašovala. Docílila jsem tím nakonec jen toho, že jednoho nedělního večera, kdy měla povolenou vycházku, kterou pravidelně využívala k návštěvě kostela, že onoho nedělního večera se ta dívka nevrátila zpátky k nám do domu. A já přitom jákala a považovala to za svoje velké vítězství!“

Mária zabořila hlavu do velkého polštáře a přivřela oči. Nad manželskou postelí, nad její pelestí visel mohutný obraz, znázorňující Pannu Marii se svatým děťátkem v náručí a s kýčovitými růžovými červánky v pozadí. Vypadalo to že Mária, vyčerpaná příběhem o chudé služtičce, náhle usnula. V tomto domnění se tedy Norbert tiše zvedl a chystal se odejít, ale Mária ještě nespala. Její hlas, teď již

o poznání vyprahlejší a tišší, opět zazněl do matného světla pokročilé noční hodiny:

„Nechod' ještě synu, ještě nespím! Jen jsem si dopřála chvilkového odpočinku! Nechod' ještě, protože tobě také něco dlužím. Setrvej u mého lůžka nepatrných pět minut a pak se můžeš vrátit zpátky do své postele. Prosím ...!“

Norbert poslechl, sedl si zpátky a zeptal se: „Co mi dlužíte, maminko?“

„Dlužím ti omluvu a ty mi musíš odpustit, synu! Protože dříve neulehnu na operační stůl!“

„Co vám mám odpustit?“

„Ale vždyť ty moc dobře víš ...!“ řekla unaveně Mária a touto větou se pokusila vrátit zpátky čas, vrátit ho o deset let, do roku 1950, do dubna roku 1950, kdy si jednoho dne doslova vyžádala – *předvolala* Norberta do svého domu. A když Norbert nic netušíc (ještě jako Valériin nápadník a nikoli muž) přijal pozvání, následující dialog se mezi nimi rozehrál:

„Posaďte se pane doktore,“ řekla autoritativně Mária a nabídla Norbertovi plyšovou pohovku v barvě biskupské fialové. Sama si sedla oproti němu, její korpulentní tělo přehodilo nohu přes nohu a její oko se se vši vážností zaměřilo na Norbertův zvědavý obličej.

„Můžu vám nabídnout kávu?“ zeptala se a aniž by čekala na odpověď, nalila do starodávného porcelánu vařící tekutinu.

„Cukr?“ zněla stručná otázka.

„Ano, prosím jednu kostku,“ řekl Norbert a díval se na Máriinu statnou ruku, jak si pomocí stříbrných kleštiček házela do svého šálku třetí kostku cukru. A vzpomněl si na její nedávná diabetická vyšetření, která zjistila zhoršenou glukózovou toleranci ze vzorku její krve.

„Měla by jste míň sladit,“ Norbert citlivě podotkl.

„Nedokážu žít bez cukru,“ odpověděla stručně Mária. „Vždyť se s tím tělo nějak vypořádá, ...nemám pravdu?“

„Neřekl bych,“ Norbert stroze odpověděl. Mária lehkovážnost ho nesmírně rozčilovala.

„Nechme ale teď cukr mým milovaným cukrem, nevzdám se ho! Ale chtěla bych s vámi mluvit o mnohem zásadnějším problému ...!“

„...zdá se vám začínající cukrovka jako málo zásadní problém?“ skočil Mării náhle do řeči zbrunátnělý Norbert.

Mária vstala nervózně z pohovky: „...ne, nezdá se mi málo zásadní, ale v tento momentální okamžik bych s vámi ráda prokonzultovala něco, co mne tíží mnohem více. Podívejte se pane doktore,“ Mária se vrátila ke své pohovce, v ruce se širokým doutníkem, který si právě chystala zapálit, „vysvětlím vám to takto,“ a zase od tématu odběhla, „promiňte, ale doutník jsem vám nenabídla, protože vím, že nekouříte,“ a provokativně škrtla sirkou a podržela kuřivo nad bohatým plamene žlutého světla. „Vysvětlím to takto: rodina je základem společnosti, jak víme. Vztahy manželské, mateřské a otcovské, vzájemné propojení členů rodiny, jejich harmonické souznění, ...nemusím snad dále pokračovat, aby jste mi dal za pravdu, že to vše je pro život velmi důležité.“ Mária si usrkla kávy, a sáhla po stříbrných kleštičkách, kterými si přidala do kávy další kostku cukru. „Popravdě řečeno, nemám mnoho důvodů, pro které bych vás zvala do domu za účelem vzájemné diskuse. Ovšem,“ Mária afektovaně svrátila čelo, „byl by tady přece jenom jeden důvod, který bych vám chtěla nastínit ...“

„Začala jste tak hezky o rodině, ...“ Norbert podotkl.

„Já se k tomu dostanu, ...buďte trpělivý, já se k rodině dostanu. Takže, abych se vrátila k vyřčenému, je tady jediný důvod, ale za to pádný, velmi vážný, chcete li vědět!“ Mária zaklonila hlavu a požitkářsky si popotáhla z doutníku. V té době

ještě nemohla tušit, že to bude právě její silné kouření (a to nejen doutníků), které způsobí pozdější odumírání její pravé nohy.

„ Tak, ...a teď ta očekávaná rodina!“ Vzala do ruky stříbrné kleštičky a začala si s nimi nervózně hrát. „ Každá rodina se řídí kromě základních vztahových principů, ale ne, prosím vás pane doktore! Nedívejte se tak na mne! Tohle nebude přednáška o rodině, to se nebojte! Takže každá rodina se řídí kromě základních vztahových principů ještě vyššími principy, ...řekla bych, ...duchovními principy.“ Nastalo hluboké ticho nepatrného zlomku vteřiny. „ Je to něco, jako mít v hlavě Bibli nebo Korán. Každodenně ty principy žít, připomínat si je, vštěpovat je svým dětem, aby se plně zažily a aby nikdo nemusel přemýšlet, proč dělá to, co dělá!“ Mária se podívala Norbertovi zpříma do očí: „ Pozoruji vás, pane doktore, jak se snažně dvoříte mé dceři již druhým rokem.“ Mária podruhé vstala z pohovky a začala neklidně pochodovat po pokoji. V jedné ruce držela doutník, v druhé kleštičky. „ Pozoruji vás a začínám mít vážné obavy z jedné věci!“ zastavila se vedle pohovky, na které seděl Norbert. Dívala se na něj z patra, z výšky své mohutné postavy: „ Jestli jsem totiž dobře informovaná, a opravte mne prosím, pokud mé informace nebudou korektní, takže pokud jsem dobře informovaná, ...vy pane doktore jste *jiného* náboženského vyznání, než je moje dcera!“ Mária se hypnoticky dívala na Norbertův náhle zrudlý obličej. „ Víte přece,“ začala gestikulovat s hořícím doutníkem, „ víte přece, že moje dcera je vychovávána v hluboké katolické víře! Ale přitom vy, pane doktore,“ a namířila svůj doutník jako ukazovátko oproti Norbertově sedící siluetě, „ vy *js*te víry protestantské, ...tedy opravte mne, jestli se mýlím!“

„ Máte správné informace, paní Gallová!“

„ No tak vidíte, ...tedy moje obavy jsou opodstatněné a správné! Podívejte se, pane doktore,“ Mária si konečně sedla, „ jako správná matka hledící dopředu, jako matka zkušená a moudrá, svým pohledem na život vždy *o několik kroků vpřed*, o

několik kroků dál, ...jednou nohou již v blízké budoucnosti, musím se přiznat k jedné *obavě*! A tou je výchova možných, budoucích potomků v takto nesoudném duchovním prostředí. Poněvadž určité principy jednoduše nelze překročit, negovat, opomíjet, víte ...jestli mi rozumíte! Další kávu?“

„ Děkuji ne,“ řekl otráveně Norbert.

„ Víte, hluboké náboženské nesrovnalosti, které sahají do několika stovek let staré minulosti jsou patrné i dodnes a já se domnívám, že ...“

„ ...a já se zase domnívám, paní Gallová,“ Norbert vtrhl do diskusního ringu jako uragán, „ já se zase domnívám, tedy lépe řečeno, já se *nedomnívám*, že by samotný fakt rozdílného náboženského vyznání mohl jakkoli vstupovat do mého vztahu s vaší dcerou.“

„ Já vím, pane doktore, já vím. Uklidněte se! Něco jiného je ale vidět se s mojí dcerou jen občas a něco jiného je pak spolu žít. Na platformě úzkého rodinného kontaktu může ještě mnoho názorových nesrovnalostí vyplavat na povrch a pak, co myslíte, co může být pak? Pak již může být pozdě ...!“

„ Paní Gallová! I tuhle vámi zmíněnou problematiku jsme stačili s vaší dcerou včas vyřešit. Máme v plánu vychovávat naše budoucí děti – a teď vás to možná překvapí, a proto vám to prozradím, aby jste byla na to včas duševně připravená – máme v plánu s Valérií vychovávat naše děti bez víry! A budeme tak činit proto, aby si mohly samy vytvářet světonázor a přiklánět se k tomu či onomu náboženskému cítění ...“

„ Jako neznabohy, máte na mysli, jako pohany! Chcete říct, že vaše děti budou lidé bez víry, eventuálně se z nich časem stanou hédonistické persóny. Neslýchané!“ Dramatické ticho. „ Takové chcete, aby byly vaše děti. Aby nepatřily nikam, ...a nevěděly, co je to vyšší moc!“

„ A neznaly zastrašování katolické církve a další nekalé praktiky?“ řekl hbitě Norbert.

„ Podívejte se,“ Mária řekla s nepřehlédnutelnou tenzí v hlase, „ já nechci vstupovat do vašeho vztahu s moji dcerou. Zdůrazňuji že nechci! Ale musím! A to na základě vyšších principů, rozumíte, ...duchovních, chcete li to tak nazvat ..“ A nadechla se, aby začala novou myšlenku, ovšem i Norbertova obhajoba se drala ven silou býcí houževnatosti.

„ Nejvyšším duchovním principem je láska, nemýlím li se. Láska k bližnímu! Vy se ale řídíte, paní Gallová, spíše principy duchovní nevraživosti a názorové netolerance; rozdmýcháváte oheň ve jménu velkého Ježíše Krista, ale samotný Bůh je jenom jeden, poněvadž mnoho božích synů a dcer, ale Bůh jen jeden. A v jeho očích jsme si rovni, jak katolíci, tak protestanti.“ Norbert těžce dýchal a pravil dál: „ A pokud si myslíte, že jste správná a zkušená matka, ...takříkajíc o několik kroků vpřed, tak, jak jste se sama nazvala, paní Gallová, ...tak můj názor je, že jste v otázkách náboženství, podotýkám, že v otázkách náboženství o několik ...ach, ano, o hodně kroků vzad za současnou dobou. A promiňte mi mojí možnou nezdořilost.“ Norbert prudce vstal z pohovky, jako že je na odchodu. Mária jeho gesto následovala a s rozčileným, dotčeným tónem pravila: „ Prosím odejděte z mého domu! A vícekrát se tu neukazujte! Nechte moji dceru na pokoji a vícekrát se s ní nescházejte!“ Máriina slova zněla jako dubnové hromobití s prudce padajícími kroupami.

„ Nemějte strach, paní Gallová, ztuchlé ovzduší vašeho domu nesevďčí mladému dynamickému člověku. Sbohem, ...a ještě se uvidíme!“ Norbert mírně uklonil hlavu a trapem odcházel z nepříjemného prostředí pryč.

„ To se ještě uvidí, mladíku,“ Mária tiše zašeptala, „ to se ještě uvidí!“

„ Překročil konvence slušnosti,“ Mária horlivě gestikulovala, „ překročil Rubikon a stal se spojencem vulgárního osočování! A tohle si přece nesmí ke mne

dovolit, ...to je nehoráz...“ Mária náhle zmlkla. Uslyšela tiché kroky ve vedlejší předsíni. Byla to Valérie, byly to její kroky, co se vracely navečer domů z práce. Když vstoupila do salonu, hned se zeptala: „ O kom to mluvíte? Mluvíte tak hlasitě, že je vás slyšet až na ulici,“ zasmála se a nic netušíc, vrhla se vesele na pohovku. Z neustálého šumu žvatlajících a dotazujících se dětí (pracovala v mateřské škole) byla lehce unavená. Proto zaklonila hlavu dozadu a spolu s nataženými končetinami protahovala páteř, aby ulevila ztuhlosti svých obratlů. „ No tak, o kom jste tak horlivě diskutovali, ...povíte mi to už?“ Valérie zvědavě vyzvídala. V salonu však panovalo zvláštní ticho. Nezdálo se jí to. Narovnanou páteř vrátila zpátky do klasického sedu a podívala se na své rodiče. Spatřila otcovu tvář, silně zasmušilou, nevlídnou, se smutným, tak nepochopitelně smutným výrazem. A podívala se na svou matku. Do jejích očí neviděla. Mária si totiž mlčky opět zapalovala doutník a seč mohla, snažila se vyhnout konfrontaci s pohledem své dceři. „ No tak co je? Co se s vámi děje ...?“ Valérie se ptala a vplula opět do blahodárného protahovacího cviku. A zatímco se její obratle elasticky zakláněly, ona čekala na odpověď, avšak zdálo se, jakoby atmosféra v salonu doslova zmrzla. Opět zaujala polohu sedu, zkoumala zapšklé tváře svých rodičů, ale pak jen bezstarostně vyskočila z pohovky a pravila: „ Tak když nic, tak se jdu najíst, ...mám hrozný hlad ...“

„ Zůstaň tady,“ hromově zabručel otec, „ tvoje matka chce s tebou mluvit!“

Mária se neklidně zavrtěla. Svým zrakem nejprve spočinula na manželově přísné tváři a pak nejistě zakotvila na Valeriině bílé blůzce, nemaje odvahu podívat se výše.

„ Podívej dcerko, ...já, ...já ti to vysvětlím! Já jsem to nechtěla, ...já jsem to namouduši nechtěla udělat. Ale nakonec to bylo nezbytné a až ti to všechno vysvětlím, to co se dneska stalo, tak mi dáš za pravdu, že to bylo to jediné možné řešení, co jsem mohla udělat.“ Mária se začala vzrušeně obhajovat, zatímco si

Valérie sedala zpátky na pohovku. „ Co že se dneska stalo?“ ptala se nevinně. „ No, ... jak bych ti to jen vysvětlila? Pozvala jsem si dnes odpoledne tvého pana doktora sem k nám domů na kratší konverzaci, víš!“ Valérie se zatvářila hodně překvapeně. „ Měla jsem v úmyslu prodiskutovat s ním problém náboženské rozdílnosti mezi vámi, poněvadž vidím, že váš vztah nepolevuje, ale že v něm spíše přituhuje a proto, ...zkrátka: hodlala jsem s ním o tom mluvit mezi čtyřma očima, ...jen my dva, o tomto velmi palčivém problému. Snad to pochopíš!“

„ No a?“ Valérie zavětrila ve vzduchu něco nekalého.

„ No a,“ Mária tiše pokračovala, „ diskutovali jsme chvíli spolu, vyměňovali jsme si názory, ale bohužel, dcerko ...nepohodli jsme se. Proto jsem ho byla nucena vyhodit, ...vyhodit z domu!“

„ Cože ???“ Valérie mocně vykřikla, „ tys Norberta vyhodila ...?“

„ Ale já jsem ho nechtěla, dceruško ...poslouchej mne, já jsem ho vážně nechtěla vyhodit! Neměla jsem to v úmyslu,“ Mária zachraňovala situaci, „ já jen, že jsme začali o tom problému diskutovat. Ale on to neviděl jako problém, to, *co ve skutečnosti problémem je!* Nazval mou cukrovku větším problémem, než je jeho protestantismus. Dokonce troufale mluvil i o vašich dětech, *které prý budou neznabohy,*“ a při této zmínce si Mária bolestně vzdechla. „ A víš, co mi pak řekl nakonec? Řekl, že jsem zaostalá, že jsem pozadu, co se týče mého náboženského rozhledu. Tohle mi řekl tvůj pan doktor, ...a pak,“ Márii se třáslы ruce spolu s doutníkem, jehož dým vytvářel ve vzduchu zřetelnou stříbrnou vlnovku, „ a pak jsem ho vyhodila z domu! Slušně, ale rázně. Ale nechtěla jsem, poněvadž já jen chtěla docílit, aby opět přijal katolicismus v celé své duchovní kráse a šíří. Jen tohle jsem od něj chtěla. Ale k tomu jsme se již nedostali ...“

Byly to pocity podobné zatmění měsíce, nebo srážky dvou vlaků, dopadu meteoritu, hukotu a síly laviny, vychýlené zemské osy nebo zrezivělého vraku, ...co Valérie cítila při poslechu Máriiných slov. Morek kosti se v ní rozpadal na své pra-částičky a mozek velel: brečet, řvát, křičet, ječet ...

Prudce tedy vyskočila z pohovky a postavila se doprostřed salonu, aby začala hlasitě křičet: „ Co jste to udělali? Co jste si to dovolili? Vyhodit Norberta z domu, ...mluvit s ním potajmu, bez mého vědomí! Co jste to udělali?“ Valérie křičela pod vlivem mocné kuráže, jejíž původ neznala, avšak jejíž síle se přesto lehce poddávala. Nikdy předtím podobný pocit nezakusila, pocit, který byl zajedno s ní, který bez nejmenšího záblesku pochybností schvaloval všechno její konání. „ Víte vy vůbec, co jste způsobili???“ lítostivě naříkala. „ Víte vy to vůbec? A víte, domysleli jste vůbec, co udělám já, ...slyšíte mne dobře, co udělám *já*, ...*Já*, pokud mi budete bránit v lásce? Víte, co udělám? Tak já vám to tedy řeknu! Zabij se, ...já se zabiji!“ Valérie křičela, až jí na krku vylezli jemné linie modrých žil. „ Já se vážně zabiji, se vši vážností to udělám!“ vyhrožovala svým ohromeným rodičům, zatímco stála uprostřed místnosti a v úhledné bílé blůze, cudně zapnuté až ke krku (tak, jak se na slušnou dívku sluší a patří) s útlým pasem, obepnutým zvonovou sukni, a obuta v střizlivých lodičkách vypadala v tu chvíli velmi dojemně. Zaskočena pak svou vlastní (náhle) vyřčenou hrozbou, v duchu prožívala své nejhorší životní sebezpytování. To ochromilo její původní rozběh, až se ocitla jen ve víru tichých otázek, které rezonovaly její svědomím. Byla jsem to opravdu já? Byly to moje ústa a moje hlasivky, které se v návalu obranných instinktů napnula jako provazy? Anebo to byl spíše diktát mého srdce, který nelze opomenout, přehlédnout, neslyšet ...

„ Bylo to moje srdce,“ promluvila do ticha, jakoby si sama odpovídala, „ které mi nadiktovalo tato slova. Byla to slova srdce, které se zlomilo vejpůl a které krvácí a nechce více tlouci svou pozemskou melodii. A jestli mi zakážete Norberta,

vězte, že moje srdce nebude mít více motiv, kvůli kterému by tlouklo. Bude mu chybět partitura, rozumíte, ...partitura ..“ Valérie opět křičela, až v salonu okna řinčela.

„ To je hodně nezdvořilé, co jsi řekla!“ ohradila se chladně Mária. „ Zahodit jen tak svůj život, zahodit ho jako něco bezcenného, a ještě k tomu o tom uvědomit své rodiče!“

„ Nezdvořilé je potají domlouvát mému nápadníkovi, potají se s ním neshodnout a následně ho pak syrově vyhodit z domu – to je hodně nezdvořilé!!!“

„ Jsi drzá, dcero moje, ...jsi nezvykle drzá!“ Mária mačkala špičku doutníku o popelník.

„ A já vám zase říkám, že se zabijí,“ Valérie znovu pohrozila, „ zabij se, jestli nebudu mít partituru!“ Jenže v tom okamžiku atmosféra v salonu natolik zhoustla, že Valérie byla nucena přestat se svými nebezpečnými vyhrůžkami. Právě v tom napjatém okamžiku totiž vstal z pohovky rozzlobený otec. Zamumlal něco ve smyslu: „ Já ti dám partituru ...“ a pak se se vši silou své kompaktní dlaně rozmáchl a vlepil Valérii obrovskou facku. Štiplavý zvuk prudkého plácnutí se odrazil od všech koutů pokoje, plnil prostor a naplnil ho bolestí a zpáteční lítostí. Valérie se odrazila od dlaně, odlétla a ocitla se na zemi. Hlava se jí ještě mírně točila, když se pomalu zvedala z ponížení, když se zvedala zpod salonního stolku, kam byla odmrštěná otcovou dlaní. V jejích pohybech se přesto odrazil instinkt hrdosti a pocit vlastní ceny. A když opět stála pevně na svých nohou, střízlivě si narovнала sukni a upravila halenku a pak beze slova a se vztyčenou hlavou (podobně jako Norbert) opustila salon ...

Jednoho dne se stane a stane se to každému alespoň jednou v životě, že přijde velký okamžik, kdy náš nicotný plápolající plamínek svede boj se svým vlastním

stínem, tím, že bude okolnostmi (ano, okolnostmi) rozdmýchán ve viditelný hořící plamen, šlehající jen samé jazyky světla a nezanechávající za sebou žádný stín. Stalo se to Valérii, kdy ve vzniklém konfliktu objevovala obrovskou vnitřní sílu, kterou jí dodávaly vlastní pevné cíle a neměnné zásady.

V následujících dnech odcházela z domova brzy ráno, s nikým z rodiny nemluvila a téměř nejedla. Spoustu času trávila v práci a domů se vracela jen vyspat. Ale s Norbertem se scházet nepřestávala.

A tak studené zůstávaly pokrmy připravené pro ní v domě, studené byly pohledy a vedly se studené dialogy, krátké a stručné. A zatímco vnitřní plameny vyčarovaly na Valériině tváři zdravý ruměnc, Mária se s otcem ploužili po domě s vpadlými obličejí a rudýma očima...

„ Byla jsem tehdy uražená a dotčená,“ pokračovala Mária ve své zpovědi. „ To, co jsi mi řekl to odpoledne, víš ... to s tou zaostalostí a nepružností, to se mne mocně dotklo! Tehdy jsem to posuzovala z perspektivy zhuštěného prchavého okamžiku, z perspektivy mocného slova dané chvíle potřísněné svou žlučí, ale kdybych měla ten pověstný Jákobův žebřík a vylezla bych si na něj, třeba na jeho desátý schod, protože teď je mi o deset let více než ono dubnové odpoledne, ...můj drahý synu, sladce bych se zasmála, protože čím je člověk blíže k nebi, tím lépe vidí absurdnosti té komedie, která se hraje dole na zemi...“

Mária pohlédla na svou zmodralou pravou nohu. Litovala jí, milovala jí, nechtěla jí dát pryč. Ve svých žilách viděla kolovat tažení agresivního válečného seskupení pod černým praporem zdobeným bílými kostkami cukru, viděla opět ty stříbrné kleštičky, viděla ty jejich dvě zdobná chapadýlka, viděla pohyb, kterými si tak obratně nabírala úhledné bílé kostky cukru, viděla svou rozháranou životosprávu, ...ó, co všechno jen v té zmodralé noze viděla. A spatřila v ní možná

závěr nebo začátek, obrácení nebo rozpad, protože věděla, že každý světec má svou hříšnou minulost a každý hříšník má svou budoucnost světece ...

Poté se Mária vážně zahleděla na Norberta. A přála si už jen jediné: přála si obdržet odpuštění od svého zavrhaného zetě, slyšet jeho hlas jak říká – odpouštím vám!

„Odpustíš mi, synu ...potřebuji to slyšet a nahlas, ..za všechno, co jsem udělala, za tu malou služtičku, kterou jsem z domu vyhnala, za souseda v padesátém osmém (a jen Bůh ví, co vše jsem mu udělala), za moji neukázněnost, za nedostatek vůle postavit se čelem k pohodlí. A v neposlední řadě za to dubnové hromobití v našem salónu. Odpustíš mi?“ Malé zářivé plamínky hleděli teď Norbertovi do očí. A Norbert jako kazatel, který místo kadidelnice drží v ruce injekční stříkačku, odpověděl:

„Odpouštím vám, maminko, ...buďte klidná, odpouštím! Ale teď již opravdu musím, a vy se také musíte vyspat ...“

„Ne, ...počkej ještě, ...pověz mi ještě, jaký bude závěr, můj synu, ...jaký bude závěr?“

Norbert již stál na svých nohou, udělal první krok k odchodu, kdy se rychle a bezmyšlenkovitě obrátil a odpověděl: „Závěr je vždy volbou ...“

„Volbou? Jak to myslíš ...že volbou?“ Mária se snažila dostat se z lehu a opřít se o svůj pravý loket. Když se jí to konečně povedlo, vítězně si vzdychla: „Ach, ano, ano, už rozumím. Závěr je vždy volbou. To si budu pamatovat!“ A pak těžce dolehla zpátky na polštář.

Norbert byl téměř u dveří, kdy naposledy otočil svůj unavený pohled k místu, které díky uplynulým krušným měsícům, tak důvěrně znal. V matném světle malé noční lampičky spatřil monumentální obraz Panny Marie se svatým děťátkem v náručí týčícím se nad hlavou tchýně. Bílá asketická tvář Panny Marie hleděla do prostoru a pod jejím ochranným pohledem, čistým a neposkvrněným spatřil

obraz své těžce trpící tchýně – obraz vyčerpané a žíznivé bytosti, kající hříšnice Márie. Tento poslední výjev, který uviděl jako obraz vyvrcholení své noční mise, se mu hluboce vryl do srdce.

Následujícího dne byla Mária v ranních hodinách odvezena do nemocnice. Tam jí čekala všemožná vyšetření, potřebná k zahájení náročného zákroku amputace nohy. Mária však byla statečná! Ve chvílích samoty se sama pro sebe stávala obžalovaným i žalobcem, vše (ve svém nitru) přiznala, ke všemu se doznala a projevila lítost nad tím, co projev lítosti žádalo. Byla se vším smířená a byla připravena přijmout každou alternativu (i alternativu závěru).

A když se jednoho rána pach dezinfekčních prostředků mísil s oděrem nemocných těl, sestřička upozornila Márii, že snídaně bude její poslední jídlo. „Nesu vám poslední papání, paní Gallová! Dnes už nebudete ani obědvat, ani večeřet, neboť zítra přijde váš velký den,“ bodrá sestřička se usmála, zatímco kladla podnos na kovový noční stolek. „A od zítřka již žádné bolesti,“ dodala a gestem pravé ruky naznačila, jakoby ve vzduchu odsouvala neviditelnou kouli všeho pozemského, co se stává příčinou bolestí.

Mária vzhlédla k podnosu. Stál na něm starý zašedlý hrnek uvnitř s nevábnou, vlašnou tekutinou bílo-hnědé barvy, která představovala nemocniční kakao. Vedle hrnku ležel dozlatova upečený křupavý rohlík. Byl krásný a čerstvý, byl k nakousnutí. Byla to hotová gurmánská pochoutka čili to nejlepší, co lze na nemocniční podnos naservírovat. Mária vzala do ruky to upečené potěšení a mírně ho mezi prsty stiskla, až křehké tělo pečiva výmluvně křuplo a Mária tak měla možnost vychutnávat tento poslední dar nejprve sluchem. Pak odlomila zlatohnědou špičku a vložila si jí do úst...

Ale bylo již pozdě!

Neboť slabá křeč tehdy projela jejím vyvinutým hrudníkem, takže se již nestačila zakousnout do propečeného obilného těla. Ruka jí okamžitě spočinula na tom bolestném místě, přesně tam, kam ukážeme, když prožíváme buď pulsující lásku nebo naopak tepající bolest. Máriina křeč vzala v té chvíli se sebou vše – vzala všechno vnímání a smetla ze zorného pole nemocniční pokoj i lahodnou chuť křupavého rohlíku. Zůstaly tam jen její napůl otevřené oči a rigidní pohled člověka, který již vnímá jinou realitu, než spěšné pobíhání sestřiček a ustaraného lékaře, který byl přivolán. Špička pečiva zůstala uvíznuta v Máriině ústní dutině. Neměla již možnost stát se jejím tělem, rozplynout se v tkáních, v krvi, ve slizu ...

Mária s křupavým kouskem rohlíku v puse zemřela.

Rozhodla se tak (snad to byla její volba), že vystoupí z toho pomyslného rozjetého vlaku raději oběma nohama, aby to pak měla jednodušší, až se přes ten legendární tmavý tunel přenesa a dotkne se pak pevně oběma nohama tajuplné země nikoho.